

การสื่อสารอนุประโยคสัมพัทธ์ภาษาไทยในมุมมองโลก

อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

บทคัดย่อ

ในแวดวงการศึกษาไวยากรณ์ไทยที่ผ่านมา นั้น ส่วนใหญ่ศึกษาอนุประโยคสัมพัทธ์ในมุมมองด้านโครงสร้าง โดยมองคล้ายกันว่าอนุประโยคสัมพัทธ์หมายถึงประโยคที่ใช้ขยายคำนามซึ่งมีคำเชื่อมคือ *ที่* *ซึ่ง* *อัน* *ซึ่ง* ใช้แตกต่างกันไปตามบริบทแต่ในมุมมองจากไวยากรณ์หน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษานั้นมีภาพที่แตกต่างออกไป คือมองภาษาไทยในฐานะที่เป็นการสื่อสารภาษาหนึ่งของโลกการศึกษาไวยากรณ์ภาษาไทย เพื่อการกำหนดหรือแบ่งหมวดหมู่ไวยากรณ์ต่างๆ จึงต้องเทียบเคียงได้กับภาษาอื่นๆ ในการที่จะจัดเข้ากลุ่มต่างๆ ในภาษาโลก ในการศึกษาไวยากรณ์จะต้องพิจารณาหน้าที่ในการสื่อสารในบริบทเป็นสำคัญมากกว่าที่จะพิจารณารูปแบบหรือโครงสร้างแต่เพียงประการเดียว ในแนวคิดนี้ อนุประโยคสัมพัทธ์เป็นการสื่อสารเหตุการณ์ที่มีส่วนประกอบหนึ่งอย่างถึงร่วมกับคำนามหลัก และมีบทบาทในเชิงวิจนปฏิบัติศาสตร์ที่เป็นสภาวะเกิดก่อน ซึ่งเป็นที่รู้จักหรือคุ้นเคยต่อผู้ฟังมาก่อน จึงสามารถเข้าไปกระตุ้นถึงความทรงจำส่วนใดส่วนหนึ่งของผู้ฟังได้ในขณะนั้น อนุประโยคสัมพัทธ์ในภาษาไทยมีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับกลวิธีการค้นคิดการ ซึ่งมีหลายกลวิธี ได้แก่ กลวิธีแบบไม่ฝัง กลวิธีแบบช่องว่าง กลวิธีแบบสรรพนามอ้างตาม กลวิธีแบบสรรพนามสัมพัทธ์ กลวิธีแบบการแปลงเป็นนาม กลวิธีแบบการคงการก และกลวิธีแบบประสมประสาน

คำสำคัญ อนุประโยคสัมพัทธ์ ไวยากรณ์หน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษา หน้าที่ในการสื่อสาร

Communication of Thai Relative Clauses in the World View

Unchalee Singnoi Wongwattana

Abstract

Regarding previous studies in the Thai grammar, most of the studies in relative clauses have been conducted in the view of Structuralism. That is, they have viewed relative clauses as nominal modifying clauses that are linked to the head nouns with the relative pronouns *tʰi*, *sɔ̌ŋ* and *ʔan*, which are differently used in particular contexts. In the view of Functional-typology Grammar, however, such grammatical category is differently treated. That is, this framework views Thai, among others, as a communicative language of the world. Any grammatical categorization in Thai, then, is supposed to be comparable to other languages in the world language classification. In doing this, the grammatical study must take the communicative function in contexts as a principle part, rather than the sole form or structure. In this view, a relative clause is a communicative event where one argument is co-referential with the head noun and has a pragmatic function as a presupposition that is familiar to the listener so that it can currently stimulate a part of the listener's memory. Relative clauses in Thai are recognized in various characteristics depending on case-recoverability strategies such as non-embedded, gap, anaphoric-pronoun, relative-pronoun, nominalization, stranded case-marking and mixed strategies.

Keywords: Relative clauses, Functional-typology Grammar, Communicative function

1. บทนำ

ในการศึกษาเกี่ยวกับ *relative clauses* ในภาษาไทยมีศัพท์เรียกไวยากรณ์ประเภทนี้หลายคำที่สำคัญเช่น คุณานุประโยค (พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2480; ราชบัณฑิตยสถาน, 2546; ปราณี กุลละวณิชย์, 2549) อนุพากย์คุณศัพท์ (วิจิตรน ภาณุพงศ์, 2526) ประโยคขยายในหน่วยนาม (นworรณ พันธ์ธูเมธา, 2527) ประพันธ์วลี (สรัญญา เศวตมาลย์, 2537) และอนุพากย์สัมพัทธ์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ในงานวิจัยนี้ใช้คำว่า “อนุประโยคสัมพัทธ์” โดยมีเจตนาที่จะสื่อความใกล้เคียงกับศัพท์สากล

การศึกษาอนุประโยคสัมพัทธ์ที่ผ่านมา ให้ความสำคัญในเรื่องของโครงสร้างภาษาที่เน้นการบรรยายรูปแบบและหน้าที่ไวยากรณ์บนพื้นฐานของคำนิยามว่าอนุประโยคสัมพัทธ์หมายถึงประโยคที่ใช้ขยายคำนามอยู่เรียงต่อจากคำนามมีคำเชื่อมคือ *ที่* *ซึ่ง* และ *อัน* โดยให้ความหมายที่แตกต่างกันตลอดจนเมื่อไม่นานมานี้มีการศึกษาที่ทำการเทียบเคียงอนุประโยคสัมพัทธ์ภาษาไทยกับภาษาอื่นในเอเชียในมุมมองแบบลักษณะภาษา (language typology) คือ Yaowapat and Prasithrathsint (2006) ซึ่งศึกษาแบบลักษณะภาษาของอนุประโยคสัมพัทธ์ในภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นทวีปคือ ภาษาไทย ลาว เวียดนาม และเขมร โดยได้ให้นิยามแยกเป็นสองมิติคือไวยากรณ์ และอรรถศาสตร์ ในด้านไวยากรณ์ การศึกษานี้มองว่าอนุประโยคสัมพัทธ์เป็นประโยคที่ทำหน้าที่ขยายคำนามในนามวลี ส่วนในด้านอรรถศาสตร์อาศัยแนวคิดของ Comrie and Kuteve (2005) ที่มองว่าอนุประโยคสัมพัทธ์เป็นประโยคทำให้การอ้างถึง (reference) คำนามหลักนั้นแคลงโดยจำกัดไปที่สิ่งอ้างถึงหรือคำนามหลักที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม การศึกษาดังกล่าวมุ่งหาความเหมือนและความแตกต่างของตัวบ่งอนุประโยคสัมพัทธ์และกลวิธีการสร้างอนุประโยคสัมพัทธ์ในสี่ภาษาจึงไม่ได้แสดงการวิเคราะห์เชิงหน้าที่ในการสื่อสารหรือเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการอธิบายถึงที่มาที่ไปของไวยากรณ์ อีกทั้งการวิเคราะห์แยกแยะอนุประโยคสัมพัทธ์ออกเป็นประเภทต่างๆ ในการศึกษานี้ก็ยังคงใช้เกณฑ์ด้านรูปแบบและโครงสร้างเป็นสำคัญ ไม่ได้ครอบคลุมถึงปัจจัยที่เป็นเหตุและผลหรือที่มาของอนุประโยคสัมพัทธ์ประเภทต่างๆ อย่างเชื่อมโยงให้เห็นเป็นเครือข่ายที่ชัดเจน

ในมุมมองจากไวยากรณ์หน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษา (Functional-typology Grammar) เช่น Givón (2001) ซึ่งมองภาษาต่างๆ ในปริบทภาษาโลกนั้น มองว่าอนุประโยคสัมพัทธ์เป็นส่วนขยายคำนามซึ่งมีขนาดเป็นประโยคฝัง (embedded) อยู่ในนามวลี (เช่น *...the virgin who cooked the heart for the Queen also gives birth to a boy, Jonah (Jonah Lees), who looks identical to the young prince...*) จึงจัดให้เป็นอนุประโยคแฝง (subordinate clauses) เช่นเดียวกับกับอนุประโยคเติมเติมกริยา (verbal complement) ที่ฝังอยู่ในกริยาลี (เช่น *Elias is heart-broken, and tries to convince Jonah to stay.*) อนุประโยคสัมพัทธ์ (ซึ่งอาจจะมีส่วนขยายคำนามอื่นๆ ร่วมด้วย) มีบทบาทหน้าที่ในการสื่อสารในการเกาะเกี่ยวความเชิงอ้างถึงได้ (referential coherence) เพื่อระบุถึงสิ่งหนึ่งที่เป็นที่รู้จักหรือคุ้นเคยต่อผู้ฟังมาก่อน ดังนั้นจึงสามารถเข้าไปกระตุ้นถึงความทรงจำส่วนใดส่วนหนึ่งของผู้ฟังได้ในขณะนั้น

สำหรับลักษณะทางวากยสัมพันธ์นั้นอนุประโยคสัมพัทธ์เป็นประเภทพึ่งพา (dependent category) ไม่สามารถปรากฏได้โดยอิสระเนื่องจากมีหน่วยนามร่วม (argument) ร่วมกันกับคำนามหลัก

กล่าวคืออนุประโยคสัมพัทธ์จะขาดหน่วยนามร่วมหนึ่งหน่วย ซึ่งหน่วยที่ขาดไปนั้นเป็นหน่วยที่ต้องใช้อ้างอิงร่วมกับคำนามหลัก หน่วยนั้นจึงเป็นการละลายใต้การอ้างถึงร่วม (deletion under co-reference) หรือที่เคยเรียกกันมาว่าเป็นการละเทียบเท่า (equi-deletion) (เช่น...*the virgin who Ø cooked the heart for the Queen also gives birth to a boy...*) เช่นเดียวกันกับประธานอนุประโยคเดิมเต็มกริยา (เช่น *She tries Ø to convince Jonah to stay..*) การระบุประเภทหน่วยนามร่วมที่ขาดไปในอนุประโยคสัมพัทธ์จึงสามารถค้นคืนได้ (recoverable) จากคำนามหลักแต่บทบาทการกร (case role) เช่น ประธานกรรม ภาคแสดง ของหน่วยนามร่วมที่ขาดไปด้วยกันนั้น ไม่สามารถค้นคืนได้เพราะคำนามหลักคือบทบาทการกรในประโยคหลักอยู่ ซึ่งอาจไม่เหมือนกับบทบาทการกรในอนุประโยคสัมพัทธ์ก็ได้ ความหลากหลายของบทบาทการกรในอนุประโยคสัมพัทธ์นี้ก่อให้เกิดกรณีที่เราเรียกว่า ปัญหาการค้นคืนการกร (case-recoverability problem) ซึ่งกลวิธีการค้นคืนการกรสามารถกระทำได้หลายกลวิธี แต่ละกลวิธีก็จะแสดงรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ที่แตกต่างกันไป ดังนั้น การศึกษาวากยสัมพันธ์ของอนุประโยคสัมพัทธ์ ก็คือ การศึกษากลวิธีการค้นคืนการกรของหน่วยนามร่วมที่ขาดไปนั่นเอง ในภาษาต่างๆ อาจมีกลวิธีการค้นคืนได้การกรหรือรูปแบบวากยสัมพันธ์ที่เหมือนหรือแตกต่างกันก็ได้ ซึ่งไวยากรณ์หน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษาก็ได้เสนอลักษณะที่เป็นแบบลักษณะของกลวิธีการค้นคืนการกรไว้ด้วย

การศึกษานูประโยคสัมพัทธ์ภาษาไทยในมุมมองโลกหรือมุมมองไวยากรณ์หน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หน้าที่ในการสื่อสารของอนุประโยคสัมพัทธ์ และวากยสัมพันธ์ของอนุประโยคสัมพัทธ์บนพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษาด้วยความเชื่อว่าแนวคิดนี้เป็นแนวทางที่ดีที่สุดที่จะได้มาซึ่งการอธิบายไวยากรณ์ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ หรือในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการสื่อสารมีเหตุผลหรือมีที่มาที่ไปที่ยอมรับได้ในระดับสากลและสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับอนุประโยคสัมพัทธ์ภาษาไทยประเภทต่างๆ อย่างเชื่อมโยงให้เห็นเป็นเครือข่ายที่ชัดเจน ข้อมูลที่ใช้ศึกษาเป็นภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งนอกจากจะได้จากตัวผู้วิจัยเองในฐานะที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ และข้อมูลผ่านการตรวจสอบกับคนไทยอื่นๆ แล้ว ยังนำมาจากภาษาเขียนทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ และที่ปรากฏในโลกสังคมออนไลน์ดังที่เป็นที่นิยมสื่อสารกันในปัจจุบัน เนื้อหาในบทความนี้แบ่งออกเป็นสองส่วน ได้แก่ หน้าที่ในการสื่อสาร และวากยสัมพันธ์ของอนุประโยคสัมพัทธ์ ตามลำดับ

2. หน้าที่ในการสื่อสาร

หน้าที่ของอนุประโยคสัมพัทธ์เกี่ยวข้องกับการอ้างถึง (reference) ซึ่งแบ่งออกเป็นสองด้าน ได้แก่ หน้าที่เชิงอรรถศาสตร์ และหน้าที่เชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์

1) หน้าที่เชิงอรรถศาสตร์ เกี่ยวข้องกับความสัมพัทธ์ที่เป็นการอ้างถึงสิ่งหนึ่งๆ ร่วมกันระหว่างคำนามหลักและสิ่งอ้างถึงร่วมในอนุประโยคสัมพัทธ์ ดังที่ Givón (2001, p. 176) ได้กล่าวว่า “อนุประโยคสัมพัทธ์หมายถึงเหตุการณ์หรือสภาพการณ์ที่มีส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งมีการอ้างถึงร่วมกันกับ (อ้างถึงสิ่งเดียวกันกับ) คำนามหลักที่อนุประโยคสัมพัทธ์นั้นขยาย” ขอบเขตของนิยามกรณีนี้ไม่เกินไปกว่าขอบเขตของประโยคที่อนุประโยคสัมพัทธ์นั้นฝังอยู่ เงื่อนไขนี้ใช้ได้กับทั้งอนุประโยคสัมพัทธ์

จำเป็น (restrictive relative clauses) และไม่จำเป็น (non-restrictive relative clauses) และคำนามหลักทุกประเภท ทั้งชี้เฉพาะ (definite) และไม่ชี้เฉพาะ (indefinite) และทั้งอ้างอิงได้ (referential) และอ้างอิงไม่ได้ (non-referential)

2) หน้าที่ยังงวันปฏิบัติศาสตร์ ใช้ในแวงตงที่แควกกว่า คือใช้เฉพาะกับอนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็นที่ขยายคำนามชี้เฉพาะเท่านั้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นทัศนภาวะเชิงประพจน์ (propositional modality) ในลักษณะที่เป็นสภาวะเกิดก่อน (presupposition) ฉะนั้นจึงเป็นเจตนาในการสื่อสาร ดังที่ Givón (2001, p. 176) ได้ระบุไว้คือ “ผู้พูดไม่ได้ใช้อนุประโยคสัมพัทธ์ในฐานะที่เป็นประพจน์เหมือนกับเมื่อกล่าวประโยคทั่วไป แต่จะใช้ในฐานะที่เป็นสภาวะเกิดก่อนของประพจน์ ซึ่งเป็นที่รู้จักหรือคุ้นเคยต่อผู้ฟังมาก่อน ดังนั้นจึงสามารถเข้าไปกระตุ้นถึงความทรงจำส่วนใดส่วนหนึ่งของผู้ฟังได้ในขณะนั้น”

ดังนั้นอนุประโยคสัมพัทธ์จึงมีหน้าที่ในการสื่อสารหลายมิติในเบื้องต้นแบ่งได้เป็นหน้าที่ของอนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็น และอนุประโยคสัมพัทธ์ไม่จำเป็นดังจะไดกล่าวในรายละเอียดต่อไปนี้

2.1. อนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็น

อนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็นมีหน้าที่ในการสื่อสารหลายประการแตกต่างกันตามการอ้างอิง (reference) และความชี้เฉพาะ (definiteness) ของคำนามหลัก ได้แก่ ใช้ขยายคำนามหลักอ้างอิงได้ชี้เฉพาะเพื่อเป็นพื้นหลังเชิงอ้างตาม (anaphoric grounding) ใช้ขยายคำนามหลักอ้างอิงได้ไม่ชี้เฉพาะเพื่อเป็นพื้นหลังเชิงอ้างนำ (cataphoric grounding) และใช้ขยายคำนามหลักอ้างอิงไม่ได้เพื่อเป็นพื้นหลังที่ไม่ท้าทาย (non-challengeable grounding) และทัศนภาวะที่อาจเป็นจริง (irrealis) ในภาษาไทยอนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็นมักแสดงด้วยหน่วยคำ ที่ ดังจะไดกล่าวต่อไปนี้

2.1.1. คำนามหลักอ้างอิงได้ชี้เฉพาะ: การเป็นพื้นหลังเชิงอ้างตาม

โดยปกติแล้ว ในไวยากรณ์เกี่ยวกับการเกาะเกี่ยวความอ้างอิงได้ (referential coherence) หรือนามวลีเต็มรูปที่ชี้เฉพาะ (เช่น แมวตัวนั้นคงจะรับรู้ถึงความรักได้แน่นอน) สิ่งอ้างอิง (referent) หนึ่งๆ (แมว) จะถูกเข้ารหัสเป็นชี้เฉพาะ (ตัวนั้น) เมื่อผู้พูดมีสมมติฐานว่าผู้ฟังสามารถเข้าถึง (accessible) สิ่งดังกล่าวได้แม้ว่าสิ่งนั้นยังไม่อยู่ในห้วงคิดหรือความสนใจของผู้ฟังในขณะนั้นก็ตาม ผู้ฟังจะถูกคาดหวังจะต้องเข้าถึงถึงสิ่งนั้นและดึงมันกลับมาอยู่ในห้วงคิดได้ ซึ่งความชี้เฉพาะในกรณีดังกล่าวนี้จะแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากการใช้สรรพนามอ้างตาม (เช่น แมวฉันอ้วนมาก มันกินทั้งวัน) และสรรพนามอรูป (เช่น แมวฉันอ้วนมาก อุกกินทั้งวัน) ซึ่งทั้งสองรูปแบบหลังใช้อ้างถึงสิ่งที่กำลังอยู่ในห้วงคิด จึงไม่ต้องใช้พื้นหลังเชิงอ้างตาม หรือการดึงกลับมาอยู่ในห้วงคิด เพียงแต่ขอให้มีความต่อเนื่องของสภาวะการเคลื่อนไหวอยู่ในขณะนั้นก็พอ

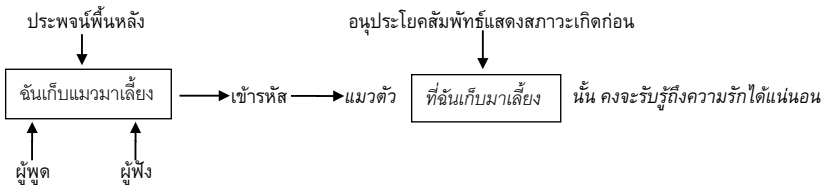
อย่างไรก็ตาม บริบทการสื่อสารที่อนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็นต้องปรากฏใช้ขยายคำนามชี้เฉพาะหรือเรียกว่าอนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็นนั้นค่อนข้างซับซ้อน กล่าวคือ ในขณะที่คำนามชี้เฉพาะโดยลำพังใช้เมื่อผู้พูดยังคงมีสมมติฐานว่าสิ่งที่อ้างอิงสามารถเข้าถึงหรือเข้าใจได้และไม่เคลื่อนไหวอยู่ในห้วงคิดในขณะนั้น แต่เมื่อใดที่การเข้าถึงสิ่งอ้างอิงนั้นยากขึ้น ซึ่งไม่ว่าจะเกิดจากมีสิ่งอ้างอิงมากกว่าหนึ่งหรือมี

ความซับซ้อนเกี่ยวกับใจความหลักก็ตามผู้ฟังก็จะได้รับการให้เบาะแสที่ชัดเจนขึ้นซึ่งนั่นก็คือประพจน์ในรูปแบบของอนุประโยคสัมพัทธ์ที่ให้ภาพของเหตุการณ์ที่สั่งอ้างถึงนั้นเป็นการปรากฏร่วมกันของประธาน กรรมตรง ภาคแสดง ฯลฯ อนุประโยคสัมพัทธ์จึงเป็นเสมือนเบาะแสหรือพื้นหลังเชิงอ้างตามเพื่อนำผู้ฟังไปสู่ตำแหน่งที่แม่นยำของตัวบทในความทรงจำส่วนใดส่วนหนึ่งที่สั่งอ้างถึงนั้นปรากฏอยู่ในการใช้กลไกนี้ผู้พูดต้องมีสมมติฐานว่าเหตุการณ์ที่เข้ารหัสเป็นอนุประโยคสัมพัทธ์นั้นเป็นที่คุ้นเคยกับผู้ฟัง (ผู้ฟังสามารถเข้าถึงได้ในส่วนหนึ่งส่วนใดของความทรงจำ) ซึ่งเป็นความคุ้นเคยที่เรียกว่า สภาวะเกิดก่อนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatic presupposition) ดังตัวอย่าง

(1) แมวตัวที่ฉันเก็บมาเลี้ยงนั้นคงจะรับรู้ถึงความรักได้แน่นอน

ในตัวอย่างที่ (1) เฉพาะการเอ่ยว่า แมวตัวนั้นคงจะรับรู้ถึงความรักได้แน่นอนนั้น ผู้พูดคิดว่าผู้ฟังอาจจะยังคงนึกไม่ถึงว่าเป็นแมวตัวใด เนื่องจากอาจมีแมวหลายตัวที่กล่าวถึงหรืออยู่ในบริบท ผู้พูดจึงให้ข้อมูลเพิ่มที่เป็นประพจน์อนุประโยคสัมพัทธ์ว่า ที่ฉันเก็บมาเลี้ยง ซึ่งเป็นพื้นหลังร่วมกันระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ช่วยให้ผู้ฟังนึกถึงได้ง่ายขึ้นว่าเป็นแมวตัวใด ดังแสดงได้เป็นแผนภูมิ

แผนภาพที่ 1 หน้าที่แสดงสภาวะเกิดก่อนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์

2.1.2 คำนามหลักอ้างถึงได้ไม่ชี้เฉพาะ: การเป็นพื้นหลังเชิงอ้างนำ

ในการเกริ่นนำเข้าสู่สัมพันธสารนั้น นามวลีไม่ชี้เฉพาะอ้างถึงได้ (referential-indefinite noun phrases) ให้ความหมายของสิ่งอ้างถึงใหม่ที่จะเป็นแก่นความต่อไป และด้วยการเป็นแก่นความนี้เอง สิ่งอ้างถึงใหม่นี้จึงมีแนวโน้มที่จะปรากฏซ้ำ อนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็นอย่างยิ่งมักใช้เป็นกลไกแสดงพื้นหลังเชิงอ้างนำ ของสิ่งอ้างถึงในการแนะนำเข้าสู่สัมพันธสารครั้งแรก เสริมให้การบอกลักษณะแรกเริ่มที่เด่น ซึ่งจะช่วยให้การอ้างถึงที่จะมีตามมาดังแสดงเป็นตัวอย่างจากกระตุ้ในเว็บป๊อ

(2) “สุดท้ายนายก็ทิ้งเรา”

....ผมจึงได้นั่งกะเพื่อนคนหนึ่งที่เรียนภาษาอังกฤษด้วยกันเพื่อที่จะเตรียมตัวไปเรียนต่างประเทศ เขาชื่อ เอิร์ท เมื่อเราเรียนด้วยกันบ่อยครั้ง เราก็เริ่มสนิทกันมากขึ้น

หลังจากเลิกเรียนก็เลิกแล้วฝนก็ดันมาตก พวกผมเดินมาด้วยกัน จึงรู้สึกทิวข้าว เอิร์ท
เลยชวนไปกินข้าว วันนั้นเรากินยาโยอิกัน เอิร์ทก็เร่ถามเรื่องครอบครัว ผมก็ถาม
ตอบ ก็คือต่างฝ่ายต่างอยากรู้อยากเห็นซึ่งกันและกัน เมื่อคุยกันแล้วชีวิตเราทั้งสองก็
ไม่ได้ต่างอะไรมากนัก.....

สภาวะการอ้างถึงร่วมที่เป็นเชิงอรรถศาสตร์นั้นยังคงใช้กับอนุประโยคสัมพัทธ์ที่ขยายคำนาม
หลักไม่ใช่เฉพาะอ้างถึงได้ แต่สภาวะเชิงวจนปฏิบัติศาสตร์นั้นใช้ได้ในที่นี้เนื่องจากอ้างถึงได้นั้นถูก
แนะนำเข้าสู่สัมพันธสารเป็นครั้งแรก ดังนั้นจึงไม่มีร่องรอยเชิงอ้างตามในความทรงจำตอนใด การการ
สื่อสารที่ผู้พูดและผู้ฟังต้องกระทำในที่นี้คือการสร้างพื้นหลังที่นำสิ่งอ้างถึงหรือที่เรียกว่าพื้นหลังเชิงอ้าง
นำในตำแหน่งก่อนหน้าสิ่งอ้างถึงที่จะกล่าวตามมา

นอกจากนี้เหตุการณ์ที่ทำเป็นอนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็นที่ขยายคำนามหลักไม่ใช่เฉพาะอ้างถึงได้
นั้นไม่สามารถเป็นสภาวะเกิดก่อนที่ผู้ฟังรู้จักหรือคุ้นเคยได้เช่นเดียวกับคำนามหลักอ้างถึงได้ซึ่งเฉพาะ
เหตุการณ์ดังกล่าวนี้เป็นข้อมูลใหม่ (new information) สำหรับผู้ฟัง แต่กระนั้นสภาวะเชิงวจนปฏิบัติ
ศาสตร์ยังคงมีลักษณะสำคัญในการเป็นสภาวะเกิดก่อน คือทำหน้าที่เป็นข้อมูลพื้นหลังที่ไม่ทำลาย ซึ่งจะ
แตกต่างจากการกล่าวยืนยัน (assertion) ซึ่งเป็นเชิงท้าทาย (challengeable) ดังแสดงเป็นตัวอย่าง

(3) คุณพูดถูกฉันรู้จักคนที่กินโควตาลอตเตอร์พวกน้อยๆ คนพวกนี้ใหญ่พอควร.....

ประโยคหลัก (กล่าวยืนยัน): ฉันรู้จักคน
อนุประโยคสัมพัทธ์(ไม่ท้าทาย): คนนั้นกินโควตาพวกน้อยๆ

บทบาทของอนุประโยคสัมพัทธ์ในการเสริมข้อมูลเด่นที่เป็นพื้นหลังเชิงอ้างนำนั้นจะเห็นได้ชัดเมื่อ
เทียบกับข้อมูลที่ไม่เด่น เช่น

- (4) ก. ฉันเห็นผู้หญิงคนหนึ่งที่ทำทางร่อน
 ฉันเห็นผู้หญิงคนหนึ่งที่ทำทางปกติ*
 ข. มีผู้ชายที่ใส่รองเท้าข้างเดียวเดินเข้ามา
 มีผู้ชายที่ใส่รองเท้าสองข้างเดินเข้ามา

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าข้อมูลที่เสริมให้โดยอนุประโยคสัมพัทธ์นั้นคาดเดาไม่ได้ ไม่เป็นปกติ
และมีความโดดเด่น สามารถที่จะสร้างรูปแบบที่มีประสิทธิภาพของสิ่งอ้างถึงในความทรงจำส่วนหนึ่งได้

* เครื่องหมาย ? ที่อยู่หน้าข้อความ มีความหมายว่า ข้อความนั้นแปลกสำหรับเจ้าของภาษา

ในทางกลับกันข้อมูลที่คาดเดาได้ เป็นปกติธรรมดาสามัญ และไม่โดดเด่นก็จะดูแปลกถ้าปรากฏในอนุประโยคสัมพัทธ์ ฉะนั้นข้อมูลดังกล่าวจึงไม่อาจเป็นรูปแทนที่มีประสิทธิภาพของสิ่งอ้างอิงสำหรับการอ้างอิงที่จะปรากฏตามมา

ความแตกต่างระหว่างคำนามหลักไม่ชี้เฉพาะอ้างอิงได้และคำนามหลักชี้เฉพาะแสดงให้เห็นได้จากการเปรียบเทียบตัวอย่าง 2 ตัวอย่าง ดังนี้

(5) ก. พื้นหลังเชิงอ้างอิง

นิสิตคนหนึ่งที่ได้เกรด F วิชาของเขาลาออกไปแล้ว

ข. พื้นหลังเชิงอ้างตาม

นิสิตคนนั้นที่ได้เกรด F วิชาของเขาลาออกไปแล้ว

ในทั้งสองประโยคนี้นักพูดกล่าวถึงเหตุการณ์หนึ่งที่นำจะคุ้นเคยต่อผู้ฟังดี ในประโยคแรกเป็นเหตุการณ์ที่ผ่านพ้นไปแล้วจากขณะที่พูด ผู้พูดจึงไม่คาดหวังว่าผู้ฟังจะระบุสิ่งอ้างอิง (นิสิต) ได้โดยง่าย นิสิตจึงถูกอ้างอิงถึงและแนะนำเข้ามาในบริบทในฐานะที่ไม่ชี้เฉพาะราวกับว่าเป็นข้อมูลใหม่ แต่เป็นพื้นหลังของการอ้างอิงได้ในลักษณะเชิงอ้างนามมากกว่าที่จะเป็นเชิงอ้างตาม หรือกล่าวได้ว่าการปรากฏร่วมกันของสิ่งอ้างอิงได้ไม่ชี้เฉพาะและอนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็นไม่ได้ทำให้ผู้ฟังย้อนไปค้นหาความทรงจำที่ผ่านมา แต่ไปกระตุ้นผู้ฟังให้หันตัวกับสิ่งอ้างอิงใหม่มากกว่า

2.1.3 คำนามหลักอ้างอิงไม่ได้: การเป็นพื้นหลังที่ไม่ทำทนายและทัศนภาวะที่อาจเป็นจริง

นอกจากขยายคำนามหลักอ้างอิงได้ในสองลักษณะ (ชี้เฉพาะและไม่ชี้เฉพาะ) แล้ว อนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็นยังสามารถขยายคำนามหลักอ้างอิงไม่ได้ ซึ่งกรณีนี้ต้องพิจารณาในเชิงอรรถศาสตร์เกี่ยวกับการอ้างอิงร่วมกันเนื่องจากทั้งคำนามหลักและอนุประโยคสัมพัทธ์นั้นเป็นสิ่งที่อ้างอิงไม่ได้ จึงเพียงแต่อ้างร่วมกันในเอกภพสมมติเท่านั้นอนุประโยคสัมพัทธ์ที่แสดงเหตุการณ์สมมติอยู่ภายในขอบเขตทัศนภาวะที่อาจเป็นจริงไม่สามารถเป็นสภาวะเกิดก่อนที่เป็นที่รู้จักหรือคุ้นเคยต่อผู้ฟัง จึงต้องดัดแปลงเงื่อนไขทางวาทปฏิบัติศาสตร์ใหม่เป็นผู้พูดมีสมมติฐานว่าประพจน์ในอนุประโยคสัมพัทธ์เป็นข้อมูลใหม่ต่อผู้ฟัง ประพจน์นั้นจึงเป็นทัศนภาวะที่อาจเป็นจริงและไม่ถูกกล่าวยืนยัน แต่มีเจตนาให้เป็นข้อมูลพื้นหลังที่ไม่ทำทนายดังแสดงเป็นตัวอย่าง

(6) ชายใดที่มาจีบลูกสาวก้านั้นเจอลูกปิ่นแน่

ประโยคหลัก (กล่าวยืนยัน):

? ชาย (คนนั้น) เจอลูกปิ่นแน่

อนุประโยคสัมพัทธ์ (ไม่ทำทนาย):

? ชาย (คนนั้น) มาจีบลูกสาวก้านั้น

ทั้งประโยคหลักและอนุประโยคเต็มเต็มใน (6) มีทัศนภาวะที่อาจเป็นจริง จึงไม่นับพจน์ที่จะแยกตัวออกไปปรากฏโดยลำพังได้ แต่ที่จริงแล้วเป็นอนุประโยคสัมพัทธ์นั่นเองที่ทำให้ข้อความเฉพาะนี้สามารถทำให้เป็นสิ่งที่อ้างถึงได้ ตัวอย่างต่อไปนี้ก็เช่นกัน

(7) ก. คนที่ลงทะเบียนแล้วรับเอกสารได้เลย

ข. ฉันไม่รู้จักใครที่เหมาะสมกับงานนี้เลย

ค. ใครที่บริจาคเงินสร้างโบสถ์จะได้รับอนุโมทนาบัตรจากทางวัด

2.2. อนุประโยคสัมพัทธ์ไม่จำเป็น

โดยทั่วไปนั้นอนุประโยคสัมพัทธ์ไม่จำเป็นอาจไม่ต้องถูกเข้ารหัสไวยากรณ์เป็นอนุประโยคสัมพัทธ์ในทุกภาษา อนุประโยคสัมพัทธ์ไม่จำเป็นมีหน้าที่เชิงอรรถศาสตร์ในการอ้างถึงร่วม ไม่ใช่เชิงวิจยปฏิบัติศาสตร์ กล่าวคือ คำนามหลักจะเป็นสิ่งเดียวกันกับหน่วยนามร่วมในเหตุการณ์ที่เข้ารหัสเป็นอนุประโยคสัมพัทธ์ แต่เหตุการณ์นั้นไม่เป็นสภาวะเกิดก่อน จะเป็นการกล่าวยืนยันที่แสดงข้อมูลใหม่มากกว่า

อนุประโยคสัมพัทธ์ไม่จำเป็นมีเจตนาในการสื่อสารที่เป็นลักษณะการกล่าวยืนยันแบบคู่ขนาน นำพาข้อมูลที่ผู้พูดให้ความสำคัญน้อยกว่าคำนามหลักในสัมพันธสารนั้นๆ และด้วยความสำคัญที่น้อยกว่านี้เอง ข้อมูลดังกล่าวจึงอาจเสริมเป็นพื้นหลังให้กับคำนามหลัก ซึ่งไม่จำเป็นในลักษณะอ้างตามเมื่อขยายคำนามหลักชี้เฉพาะ หรือลักษณะอ้างนำเมื่อขยายคำนามหลักไม่ชี้เฉพาะอ้างถึงได้ก็ตาม ในภาษาไทยอนุประโยคสัมพัทธ์ไม่จำเป็นมักแสดงด้วยหน่วยคำ ซึ่ง และอื่นๆ ดังตัวอย่าง

(8) ก. พื้นหลังเชิงอ้างตาม (คำนามหลักชี้เฉพาะ)

วันนี้เราจะพาไปรู้จัก ดุสิตกลาง แก่นคำหล้า พิลาน้อย ผู้ซึ่งศรัทธาในอาชีพชาวนา

เราหวงแหนแผ่นดินไทยอันเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของเรา

ลอร์ดเบเดน โพเอลล์ผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก มีชื่อเต็มว่า โรเบิร์ต สตีเฟลสัน

ข. พื้นหลังเชิงอ้างนำ (คำนามหลักไม่ชี้เฉพาะอ้างถึงได้)

บ้านฉันอยู่ใกล้ตลาดซึ่งมีคนพลุกพล่าน...

สมบัติอันมีค่ามหาศาลถูกฝังอยู่ในนี้

ลูกหลานควรต้องดูแลพ่อแม่ผู้ให้กำเนิด

อย่างไรก็ตามอนุประโยคสัมพัทธ์ไม่จำเป็นไม่สามารถขยายคำนามหลักที่อ้างถึงไม่ได้ ดังแสดงเป็นตัวอย่าง

- (9) ก. *คนซึ่งลงทะเลเป็นแล้วรีบเอกสารได้เลย
ข. *ฉันไม่รู้จักใครซึ่งเหมาะสมกับงานนี้เลย

หน่วยนามร่วมแบบแสดงชนิด (generic argument) ไม่ว่าจะมืบทาบทเป็นประธานหรือกรรมสามารถขยายได้ด้วยอนุประโยคสัมพัทธ์ไม่จำเป็น ดังนั้นจึงดูเหมือนเป็นคำนามอ้างอิงได้ เช่น

- (10) ก. ประธานแสดงหมวดหมู่
ถ้าสัตว์ซึ่งเจ้ารับประทานได้นั้นตายเอง...
ข. กรรมแสดงหมวดหมู่
เราคือมนุษย์ผู้สร้างสรรค์ด้วยใจรักที่จะทำ

นอกจากนี้ ความแตกต่างระหว่างอนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็นและไม่จำเป็นยังแสดงได้จากคำนามหลักที่เป็นเอกลักษณะอ้างอิงได้ เช่น ชื่อเฉพาะ สรรพนาม หรือคำนามชี้เฉพาะที่เป็นเอกลักษณะ ซึ่งไม่สามารถขยายด้วยอนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็นได้ แต่สามารถขยายด้วยอนุประโยคสัมพัทธ์ไม่จำเป็นดังตัวอย่าง

- (11) ก. นางปัทมาเป็นบุตรสาวของอดีตเผด็จการทหารบกจึงฮึดเตรียมขึ้นรับตำแหน่งประธานาธิบดี
*นางปัทมาเป็นบุตรสาวของอดีตเผด็จการทหารบกจึงฮึดเตรียมขึ้นรับตำแหน่งประธานาธิบดี
ข. ฝ่ายบิดาได้เรียกเขาซึ่งเป็นบุตรคนเดียวของท่านเข้าไปสั่งสอนว่า...
*ฝ่ายบิดาได้เรียกเขาที่เป็นบุตรคนเดียวของท่านเข้าไปสั่งสอนว่า...

อนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็นจะกลายเป็นสิ่งที่มากเกินไปจนเกินความจำเป็นเมื่อขยายนามวลีอ้างอิงได้ที่เป็นเอกลักษณะดังกล่าว เนื่องจากโดยปกติแล้วส่วนขยายนามประเภทนี้ใช้เป็นพื้นหลังให้กับนามวลีที่ไม่เป็นเอกลักษณะโดยการเปลี่ยนให้เป็นข้อความเฉพาะที่อ้างอิงได้อย่างเป็นเอกลักษณะ

3. ประเภทากยสัมพันธ์

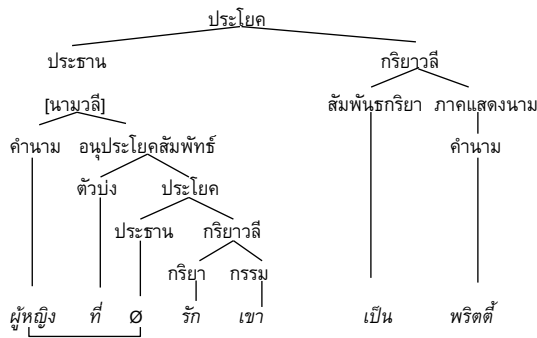
วากยสัมพันธ์ของอนุประโยคสัมพัทธ์อธิบายได้ดีที่สุดในประเด็นนี้คือ การละภายใต้การอ้างถึงร่วมกันและปัญหาการค้นคืนการก กลวิธีการค้นคืนการกหรือแบบลักษณ์ของอนุประโยคสัมพัทธ์อนุประโยคสัมพัทธ์ในตำแหน่งพิเศษ และอนุประโยคสัมพัทธ์และความซับซ้อนทางวากยสัมพันธ์ดังนี้

3.1.การละภายใต้การอ้างถึงร่วมกันและปัญหาการค้นคืนการก

ดังที่ได้แสดงไปแล้วว่าอนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็นเป็นอนุประโยคที่ฝังอยู่เพื่อขยายคำนามในนามวลี และปรากฏในฐานะเป็นหน่วยฟังก์ชันหน่วยหนึ่ง การบ่งว่าอนุประโยคสัมพัทธ์เป็นหน่วยฟังก์ชันนั้น คือการที่อนุประโยคสัมพัทธ์ขาดหน่วยนามร่วมหนึ่งไป ซึ่งส่วนที่ขาดไปนั้นเป็นหน่วยที่อ้างถึงร่วมกับคำนามหลัก แต่เดิมหน่วยที่ขาดไปจะอธิบายว่าเป็นกรณีหนึ่งของการละภายใต้การอ้างถึงร่วมหรือการละเทียบเท่า เช่นเดียวกันกับประธานอรูปของอนุประโยคเติมเต็มกริยาตัวอย่างที่ (12ก) แสดงการละประธานภายใต้การอ้างถึงร่วมกับคำนามหลักและ (12ข) แสดงการละกรรมภายใต้การอ้างถึงร่วมกับคำนามหลัก

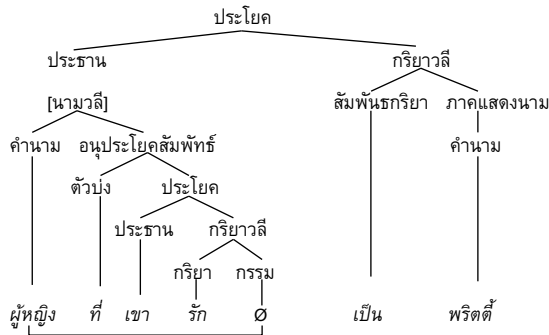
(12) ก. ผู้หญิงที่รักเขาเป็นพริตตี้

แผนภาพที่ 2 การละประธานภายใต้การอ้างถึงร่วมกับคำนามหลัก

ข. ผู้หญิงที่เขารักเป็นพรตดี

แผนภาพที่ 3 การละกรรมภายใต้การอ้างถึงร่วมกับคำนามหลัก

เนื่องจากเงื่อนไขการอ้างถึงร่วมในอนุประโยคสัมพัทธ์นั้นเที่ยงตรง การระบุเชิงอ้างถึงของหน่วยนามร่วมที่ขาดไปในอนุประโยคสัมพัทธ์จึงสามารถค้นคืนได้จากคำนามหลักที่ถูกขยาย แต่บทบาทการของหน่วยนามร่วมที่ขาดไปด้วยกันนั้นไม่สามารถค้นคืนได้ เพราะคำนามหลักนั้นถือบทบาทการในประโยคหลักอยู่ (ทั้งในเชิงอรรถศาสตร์และไวยากรณ์) ซึ่งอาจไม่เหมือนกับบทบาทการในอนุประโยคสัมพัทธ์ซึ่งเป็นบทบาทใดก็ได้ดังตัวอย่าง

- (13) ก. คำนามหลัก = ประธาน, หน่วยนามร่วมในอนุประโยคสัมพัทธ์ = กรรม
น้ำยาที่ฉันดื่มเหลือเยอะมาก
ข. คำนามหลัก = ประธาน, หน่วยนามร่วมในอนุประโยคสัมพัทธ์ = กรรมอ้อม
บ้านที่ฉันเคยพักอาศัยอยู่ทรุดโทรมมาก
ค. คำนามหลัก = กรรม, หน่วยนามร่วมในอนุประโยคสัมพัทธ์ = ประธาน
จึงอยากถามรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์
ง. คำนามหลัก = กรรมอ้อม, หน่วยนามร่วมในอนุประโยคสัมพัทธ์ = ประธาน
ปล่อยมือจากเธอที่เป็นรักแรก

ดังนั้นความหลากหลายของบทบาทที่เป็นไปได้ของคำนามหลักที่เข้าสู่กับการละภายใต้การอ้างถึงร่วมของอนุประโยคสัมพัทธ์ดังกล่าว จึงก่อให้เกิดปัญหาการค้นคืนการก ซึ่งกลวิธีการค้นคืนการกสามารถกระทำได้หลายวิธี แต่ละกลวิธีก็จะแสดงวากยสัมพันธ์ที่แตกต่างกันไป วากยสัมพันธ์ของอนุประโยคสัมพัทธ์จึงพิจารณาได้จากกลวิธีการค้นคืนการกนั่นเอง

3.2. กลวิธีการคันคิ่นการก: แบบลักษณะของอนุประโยคสัมพัทธ์

ในภาษาไทยมีกลวิธีการคันคิ่นการกหรือวากยสัมพันธ์ของอนุประโยคสัมพัทธ์ที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแบบลักษณะที่นำเสนอโดย (Givón, 2001) ดังนี้

3.2.1. กลวิธีแบบไม่ฝัง

การที่เรามองหน่วยสร้างไวยากรณ์พึงพาหนึ่งๆ ว่าต้องอยู่ภายใต้ทำนองเสียง (intonation) เดียวกันกับประโยคหลัก และขมวดสัมพันธ์สารให้เร่งอัตราเร็วขึ้นโดยละหน่วยนามที่อ้างถึงรวมเพื่อให้ ประหยัดเวลานั้น ทำให้เกิดปัญหาในการคันคิ่นได้การก เนื่องจากหน้าที่การเกาะเกี่ยวความของอนุประโยค สัมพัทธ์สามารถแสดงโดยกลวิธีแบบคู้ขนาน หรือที่เรียกว่ากลวิธีแบบไม่ฝัง (non-embedding strategy) ซึ่งมีลักษณะดังนี้

- ประพจน์ย่อยเป็นส่วนขยายยังคงรักษาโครงสร้างในลักษณะประโยคหลักไว้
- ประพจน์นั้นไม่ฝังในนามวลี
- ประพจน์นั้นอยู่ภายนอกทำนองเสียงประโยคหลัก หรืออยู่ต่างหาก
- หน่วยนามที่อ้างถึงรวมไม่จำเป็นต้องละ
- หน่วยนามที่อ้างถึงรวมยังคงรักษาลักษณะที่ใช้บ่งการเหมือนกับที่อยู่ในประโยคหลัก

อนุประโยคสัมพัทธ์แบบไม่ฝังปรากฏได้ทั้งหลังและหน้าประโยคหลัก ในอนุประโยคสัมพัทธ์ที่ ปรากฏตามประโยคหลักนั้น หน่วยนามที่อ้างถึงรวมในอนุประโยคสัมพัทธ์อาจเป็นสรรพนามอ้างตามได้ ในขณะที่ในอนุประโยคสัมพัทธ์ที่ปรากฏหน้าประโยคหลัก หน่วยนามที่อ้างถึงรวมมักเป็นนามวลีเต็มรูป ในอนุประโยคสัมพัทธ์ และเป็นสรรพนามอ้างตามในประโยคหลัก ซึ่งกลวิธีแบบไม่ฝังนี้เป็นอนุประโยค สัมพัทธ์ที่ไม่บังคับปรากฏ มักใช้ในภาษาที่ไม่เป็นทางการ ดังตัวอย่าง (14) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบกับ อนุประโยคสัมพัทธ์แบบฝัง

(14) ก. อนุประโยคสัมพัทธ์แบบฝัง

ผู้ขายคน^{ที่}เธอเคยชมว่าหล่อมีแฟนแล้ว

ประโยคหลัก: ผู้ขายคน^{นั้น}มีแฟนแล้ว

อนุประโยคสัมพัทธ์: เธอเคยชมผู้ขายคน^{นั้น}ว่าหล่อ

ข. อนุประโยคสัมพัทธ์แบบไม่ฝัง ตำแหน่งหลัง

ผู้ขายคน^{นั้น}มีแฟนแล้ว เธอเคยชมเขาว่าหล่อ^{นะ} จำได้มั๊ย

ค. อนุประโยคสัมพัทธ์แบบไม่ฝัง ตำแหน่งหน้า

เธอเคยชมผู้ขายคน^{นั้น}ว่าหล่อ^{นะ} จำได้มั๊ย เขามีแฟนแล้ว

3.2.2. กลวิธีแบบช่องว่าง

กลวิธีแบบช่องว่าง (gap strategy) เป็นวิธีที่บทบาทการของหน่วยนามร่วมที่ขาดไปในอนุประโยคสัมพันธ์แบบฝังสามารถค้นคืนได้โดยปราศจากหลักการเชิงหน่วยคำใดๆ หรือปราศจากร่องรอยในการค้นคืน ผู้ฟังจึงอนุมานได้โดยการลบบทบาทการของหน่วยนามร่วมที่ขาดออกและใช้ข้อมูลต่อไปในการค้นคืนการก

- กรอบบรรทัดศาสตร์ทางศัพท์ของกริยาอนุประโยคสัมพันธ์
- การระบุทางศัพท์ของหน่วยนามร่วมที่ขาดซึ่งดูได้จากคำนามหลัก
- บทบาทการของหน่วยนามร่วมอื่นซึ่งยังคงแสดงให้เห็นอยู่ในอนุประโยคสัมพันธ์

ตัวอย่างอนุประโยคสัมพันธ์กลวิธีแบบช่องว่างที่ปรากฏในภาษาไทยแสดงได้ดังนี้

(15) ก. เด็กเรียนดียอมได้รับการชื่นชม

ข. สินค้าขายดีที่ตลาดนัดคืออะไร

ค. รังโซสเป็นย่านคนจนอยู่อาศัยหลายพันหลัง

กลวิธีแบบช่องว่างพบทั่วไปในภาษาที่มีลำดับเรียงที่ชัดเจนตายตัว (rigid word-order) และในภาษาที่สามารถมีสรรพนามอ้างตามเป็นรูปได้ดังเช่นภาษาไทย ซึ่งการอนุมานถึงการกของหน่วยนามที่ขาดไปกระทำได้ง่าย การปรากฏใช้ของกลวิธีนี้อาจจะเป็นด้วยเหตุผลในการที่จะทำให้สัมพันธ์สารดำเนินไปอย่างประหยัดเวลาโดยจัดการกับข้อมูลที่เยิ่นเย้อและคาดเดาได้ ซึ่งทำให้กลไกการใช้ไวยากรณ์หน่วยคำไม่จำเป็นเสมอไป

3.2.3. กลวิธีแบบสรรพนามอ้างตาม

กลวิธีแบบสรรพนามอ้างตาม (anaphoric-pronoun strategy) ใช้มากในภาษาที่มีอนุประโยคสัมพันธ์ขยายในตำแหน่งหลังคำนามดังเช่นภาษาไทยอีกเช่นกัน จุดเริ่มของอนุประโยคสัมพันธ์ในหน่วยสร้างลักษณะนี้มักนำด้วยตัวบ่งอนุประโยคแฝง (subordinator) ที่คงที่ คำนามอ้างถึงร่วมที่ขาดในอนุประโยคสัมพันธ์ถูกแทนด้วยสรรพนามอ้างตามที่บ่งด้วยการกเดียวกันกับที่ปรากฏใช้เป็นการอ้างตามข้ามประโยคหรือในสัมพันธ์สาร ซึ่งในภาษาไทยใช้ลำดับคำแสดงการก การอ้างถึงร่วมในอนุประโยคสัมพันธ์จึงไม่ทำให้ดูเหมือนเป็นประโยคอื่นที่ปรากฏต่อเนื่อง และการที่มีตัวบ่งนำที่คงที่ไม่แปรเปลี่ยนนั้นก็เนื่องจากต้องอาศัยตัวบ่งนำช่วยทำให้อนุประโยคสัมพันธ์แตกต่างจากประโยคหลักที่มีสรรพนามอ้างตาม ซึ่งแปรเปลี่ยนได้ ไม่เช่นนั้นอนุประโยคสัมพันธ์ชนิดนี้จะไปเหมือนกับประโยคหลักทั่วไปได้

กลไกการกลายเป็นอนุประโยคสัมพันธ์ (relativization) ของประพจน์พื้นหลังแบบสรรพนามอ้างตามในภาษาไทยกระทำได้เฉพาะกับประธาน กรรมตรง และกรรมอ้อม ซึ่งกรรมอ้อมจะต้องเป็นผู้รับ (dative) เท่านั้น เป็นการกอื่นเช่น สถานที่ (locative) เครื่องมือ (instrumental) ฯลฯ ไม่ได้ตั้งตัวอย่าง

(16) ก. ประธาน

ประพจน์พื้นหลัง: เขารักเรา
อนุประโยคสัมพัทธ์: คนที่เขารักเรา

ข. กรรมตรง

ประพจน์พื้นหลัง: เรารักเขา
อนุประโยคสัมพัทธ์: คนที่เรารักเขา

ค. กรรมอ้อมผู้รับ

ประพจน์พื้นหลัง: ฉันให้เงินแก่ชายคนนั้น
อนุประโยคสัมพัทธ์: ชายคนนั้นที่ฉันให้เงินแก่เขา

ง. กรรมอ้อมสถานที่

ประพจน์พื้นหลัง: เขาอยู่ในป่า
อนุประโยคสัมพัทธ์: *ป่าที่เขาอยู่ในมัน

จ. กรรมอ้อมเครื่องมือ

ประพจน์พื้นหลัง: เขากินข้าวด้วยตะเกียบ
อนุประโยคสัมพัทธ์: *ตะเกียบที่เขากินข้าวด้วยมัน

3.2.4. กลวิธีแบบสรรพนามสัมพัทธ์

กลวิธีแบบสรรพนามสัมพัทธ์ (relative-pronoun strategy) เป็นการใช้สรรพนามบ่งการกรเป็นพิเศษกับอนุประโยคสัมพัทธ์เท่านั้น ในภาษาไทยสรรพนามสัมพัทธ์มาจากสรรพนามได้แก่ ผู้ อัน และ ซึ่ง ดังแสดงในตัวอย่างที่ (17)

(17) ก. วิธีสตรี้ผู้ร่วมกันต่อสู้อย่างกล้าหาญ

ข. ยอดเขาอันหนาวเหน็บ

ค. วิกฤตการณ์ความมั่นคงทางอาหารซึ่งส่งผลกระทบต่อมนุษยชาติอย่างรุนแรง

สรรพนามสัมพัทธ์ดังกล่าวมีที่มาแตกต่างกัน สรรพนาม ผู้ และอัน มีหลักฐานที่แสดงวิวัฒนาการมาจากคำนาม คำปลุกกลุ่มนาม และลักษณนามตามลำดับ ซึ่งแต่ละคำอาจมีขั้นตอนการกลายเป็นคำ 'ไวยากรณ์ที่ไม่เหมือนกัน' ดังแผนภาพต่อไปนี้

¹ดูความแตกต่างของสภาวะคำทั้งสามหมวดหมู่ได้จาก อัญชลี สิงห์น้อย (2551)

แผนภาพที่ 4 วิวัฒนาการของ ผู้ และ อัน

คำนาม	→	คำปังกลุ่มนาม	→	ลักษณนาม	→	สรรพนาม
ผู้ให้		ผู้ชาย		-		ท่านผู้มีจิตศรัทธา
อันมะพร้าว		อันดัดเล็บ		กับหนึ่งอัน		ลากอันประเสริฐ

ส่วน ซึ่ง นั้นเป็นสรรพนามและบุพบทตั้งที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556) กล่าวว่า เป็นสรรพนามที่ใช้แทนนามหรือข้อความที่อยู่ข้างหน้า เช่น บ้านของเขายู่ในป่าซึ่งห่างจากชุมชน และบุพบทใช้สำหรับนำหน้านามที่เป็นผู้ถูกกระทำ เช่น รักษาไว้ซึ่งความยุติธรรม

สรรพนามสัมพัทธ์แตกต่างจากสรรพนามทั่วไปตรงที่ตำแหน่งการปรากฏ ซึ่งไม่ใช่ตำแหน่งปกติของหน่วยนามร่วมในประโยคหลัก แต่เป็นขอบของประโยคซึ่งมักจะเป็นในตำแหน่งหน้า ในภาษาไทยนั้นอนุประโยคสัมพัทธ์ปรากฏหลังคำนามหลักที่ถูกขยาย สรรพนามสัมพัทธ์จึงเป็นเสมือนตัวเชื่อมหรือตัวนำอนุประโยค บ่งขอบการเริ่มของอนุประโยคสัมพัทธ์

ในภาษาอื่น ๆ เช่นภาษาอังกฤษ สรรพนามสัมพัทธ์อาจบ่งการกด้วยสรรพนามสัมพัทธ์มีวิวัฒนาการมาจากสรรพนามคำถาม (interrogative pronoun) (เช่น *the woman who laughed... the woman whom you saw... the city where I was born...* ฯลฯ) ส่วนในภาษาไทยนั้นสรรพนามสัมพัทธ์ไม่บ่งการก แต่บ่งชั้น (class) คือ มนุษย์และไม่ใช่มนุษย์ และประเภทของอนุประโยคสัมพัทธ์ว่าเป็นแบบจำเป็นหรือไม่จำเป็น ดังนี้

1) การเป็นมนุษย์ของคำนามหลักจะทำให้สรรพนามสัมพัทธ์ปรากฏใช้ต่างกัน กล่าวคือ ผู้ใช้กับคำนามหลักที่เป็นมนุษย์ ในขณะที่ อัน ใช้กับคำนามหลักที่ไม่ใช่มนุษย์ ดังตัวอย่าง

(18) ก. คำนามหลักเป็นมนุษย์

เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่

ข. คำนามหลักที่ไม่ใช่มนุษย์

สัตว์อันประเสริฐ

2) ประเภทของอนุประโยคสัมพัทธ์จะทำให้สรรพนามสัมพัทธ์ปรากฏใช้ต่างกัน กล่าวคือ ผู้และอันมักใช้กับอนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็น ในขณะที่ ซึ่ง มักใช้กับอนุประโยคสัมพัทธ์ไม่จำเป็น ดังตัวอย่าง

(19) ก. อนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็น

ในเรื่องระบบสุริยะนี้มีมานานพอแล้ว พอที่คนผู้ตกเป็นทาสแนวความคิดนี้สมควรที่จะปลดแอกตัวเอง ออกมาสู่โลกแห่งความเป็นจริงเสียที

ข. อนุประโยคสัมพัทธ์ไม่จำเป็น

จะไปทำบุญ ไหว้พระ กราบพระ บำรุงวัด บำรุงพระพุทธศาสนา ที่ใดๆ .. ให้มากมายเพียงใด .. ก็ไม่เท่ากับการดูแลเอาใจใส่พ่อแม่ซึ่งเป็นพระที่บ้าน ...

3.2.5. กลวิธีแบบการแปลงเป็นนาม

กลวิธีแบบการแปลงเป็นนาม (nominalization strategy) มีตัวบ่งอนุประโยคสัมพัทธ์ที่เหมือนกันกับตัวบ่งการแปลงเป็นนาม (nominalizer) ชนิดหนึ่งคือ ที่ หากแต่ประโยคที่แปลงเป็นนามนั้นไม่มีหน่วยนามร่วมอ้างถึงขาดหายดังเช่นอนุประโยคสัมพัทธ์ สอดคล้องกับ Shibatani (2014) ซึ่งกล่าวไว้ว่า อนุประโยคสัมพัทธ์-ที่ ในภาษาไทยนั้น แท้ที่จริงแล้วเป็นรูปแปลงเป็นนามที่บ่งด้วยตัวบ่งการแปลงเป็นนามที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นส่วนขยายคำนามหลักในนามวลีเหมือนกับคำนามทั่วไปที่สามารถเป็นส่วนขยายได้ จึงไม่ใช่อนุประโยคสัมพัทธ์เหมือนในภาษาทั่วไป คำกล่าวนี้แสดงเป็นตัวอย่างได้ดังนี้

- (20) ก. รูปแปลงเป็นนามในตำแหน่งส่วนหลักประธาน
 ที่ดินต้องทำงานหนักนั้นเป็นเพราะอยากให้ลูกได้สบาย
 ข. รูปแปลงเป็นนามในตำแหน่งส่วนขยายในนามวลี
 งานที่ฉันทำนั้นเกี่ยวกับการดูแลลูกค้า

ในขณะที่ชิบาตานี (Shibatani, 2014) ไม่จัดให้รูปแปลงเป็นนามใน (20ข) เป็นอนุประโยคสัมพัทธ์นั้นบทความนี้จะพิจารณาว่ารูปดังกล่าวเป็นอนุประโยคสัมพัทธ์ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงทางไวยากรณ์ (grammaticalization) มาจากรูปแปลงเป็นนาม ด้วยเหตุผลสองประการคือ ประการแรกเนื่องจากมีหน้าที่ในการสื่อสารเป็นสภาวะเกิดก่อนเหมือนเช่นอนุประโยคสัมพัทธ์จำพวกทั่วไป มากกว่าที่จะทำหน้าที่ขยายเพิ่มข้อมูลเชิงอรรถศาสตร์ให้กับคำนามหลักแต่เพียงเท่านั้น และประการที่สองคือรูปแปลงเป็นนามดังกล่าวนี้มีการอ้างถึงร่วมกับคำนามหลักในลักษณะเช่นเดียวกันกับอนุประโยคสัมพัทธ์ทั่วไป ดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นว่าการพิจารณาให้เป็นประเภทไวยากรณ์ใด จะต้องพิจารณาจากหน้าที่ในการสื่อสารเป็นสำคัญ ไม่เช่นนั้นแล้วอาจเกิดความสับสนขึ้นได้หากยึดเอารูปหรือโครงสร้างเป็นหลัก เนื่องจากรูปไวยากรณ์หนึ่งๆ อาจมีหน้าที่ในการสื่อสารได้หลายหน้าที่²

อนุประโยคสัมพัทธ์ที่สืบค้นด้วยกลวิธีนี้เป็นอนุประโยคสัมพัทธ์จำพวกที่ปรากฏทั่วไปในภาษาไทย ยกตัวอย่างเมื่อเปรียบเทียบกับอนุประโยคสัมพัทธ์ไม่จำพวกนี้ได้ดังนี้

- (21) ก. อนุประโยคสัมพัทธ์จำพวก-ที่
 คนที่เราคุยด้วยจริงๆ ก็มีแค่คนเดียว
 ข. อนุประโยคสัมพัทธ์ไม่จำพวก-ซึ่ง
 ผู้หญิงซึ่งเป็นแพครักสวยรักงามมักจะดูแลตัวเองดีกว่าผู้ชาย

²ในกรณีอื่นๆ เช่น รูปไวยากรณ์ที่เป็นแบบการย้ายไปซ้าย (Y-movement) ในภาษาไทยที่ปกติทำหน้าที่นำพาข้อมูลที่เป็นหัวเรื่องของข้อความ (อัญชลี วงศ์วัฒนา, 2556) ก็พบทำหน้าที่เป็นกรรมจากได้ด้วย จึงจัดเป็นกรรมจากรูปแบบหนึ่งได้ (อัญชลี วงศ์วัฒนา, 2556)

3.2.6. กลวิธีแบบคงการก

กลวิธีแบบคงการก (stranded case-marking strategy) เป็นอนุประโยคสัมพัทธ์ที่คงบุพบท
ป่งการกต่าง ๆ ไว้ในตำแหน่งเดิม โดยที่หน่วยนามร่วมที่ตามบุพบทขาดไป ดังที่พบในภาษาอังกฤษ เช่น

- (22) ก. ประพจน์พจน์หลังการกสถานที่: She kept the key in the purse.
อนุประโยคสัมพัทธ์: *the purse she kept the key in*
ข. ประพจน์พจน์หลังการกเวลา: She is pulling me through the long time.
อนุประโยคสัมพัทธ์: *the long time she is pulling me through*
ค. ประพจน์พจน์หลังการกเครื่องมือ: She broke the window with the club.
อนุประโยคสัมพัทธ์: *the club she broke the window with*
ง. ประพจน์พจน์หลังการกผู้รับประโยชน์: She made the cake for her son.
อนุประโยคสัมพัทธ์: *the child she made the cake for*
จ. ประพจน์พจน์หลังการกผู้รับ: She gave the toy to the kid.
อนุประโยคสัมพัทธ์: *the kid she gave the toy to*
ฉ. ประพจน์พจน์หลังการกผู้ร่วมกระทำ: She fought with the man.
อนุประโยคสัมพัทธ์: *the man she fought with*

สำหรับภาษาไทยก็มีกลวิธีคงการกปรากฏใช้เช่นกัน แต่ปรากฏกับการกที่เป็นสิ่งมีชีวิตเท่านั้น
เช่น ผู้รับประโยชน์ (benefactive) ผู้รับ (dative) ผู้ร่วมกระทำ (associative) ซึ่งอาจจะมีการกที่มี
บุพบทเปลี่ยนไป เช่น ผู้ร่วมกระทำ ดังตัวอย่าง (23)

- (23) ก. ประพจน์พจน์หลังการกสถานที่: เขาอยู่ที่บ้านนั้น
อนุประโยคสัมพัทธ์: *บ้านนั้นที่เขาอยู่ (*ที่)*
ข. ประพจน์พจน์หลังเวลา: เขาพบครึ่งเธอในวันสงกรานต์
อนุประโยคสัมพัทธ์: *วันสงกรานต์ที่เขาพบเธอครั้งแรก (*ใน)*
ค. ประพจน์พจน์หลังการกเครื่องมือ: เขาเขียนจดหมายด้วยดินสอ
อนุประโยคสัมพัทธ์: *ดินสอที่เขาเขียนจดหมาย (*ด้วย)*
ง. ประพจน์พจน์หลังการกผู้รับประโยชน์: เขาสร้างบ้านให้ผู้หญิงคนหนึ่ง
อนุประโยคสัมพัทธ์: *ผู้หญิงคนหนึ่งที่เขาสร้างบ้านให้*
จ. ประพจน์พจน์หลังการกผู้รับ: เขาส่งหนังสือให้เด็กคนนั้น
อนุประโยคสัมพัทธ์: *เด็กคนนั้นที่เขาส่งหนังสือให้*
ฉ. ประพจน์พจน์หลังการกผู้ร่วมกระทำ: เขาคุยกับลูกค่านนั้น
อนุประโยคสัมพัทธ์: *ลูกค่านั้นเขาคุยด้วย*

3.2.7. กลวิธีแบบประสมประสาน

เป็นเรื่องปกติที่ในภาษาหนึ่งๆ นั้นอาจมีการกลายเป็นอนุประโยคสัมพัทธ์โดยใช้กลวิธีที่เป็นการประสมประสานมากกว่าหนึ่งวิธี ภาษาไทยก็เป็นตัวอย่างที่ดีในการประสมประสานเอากลวิธีการแปลงเป็นนาม และกลวิธีแบบคงการกในการทำให้เป็นอนุประโยคสัมพัทธ์ได้ เช่น

(24) ลูกคำที่เขาไปกินกลางวันด้วยบ่อยๆ รวยมาก

อนุประโยคสัมพัทธ์ใน (24) มีลำดับคำที่ชัดเจนตายตัวคือ ประธาน-กริยา-กรรมตรง-กรรมรอง และช่องว่างในตำแหน่งกรรมรองให้ค้นคืนหน่วยนามร่วมที่ขาดหายไป มีตัวบ่งชนิดอนุประโยคสัมพัทธ์ที่มาจากกลวิธีแบบการแปลงเป็นนามคือ ที่ และตัวบ่งชนิดที่มาจากกลวิธีแบบคงการกคือ ด้วย ซึ่งบ่งการกผู้ร่วมกระทำที่ขาดหายไป

3.3. อนุประโยคสัมพัทธ์ไร้ค่านามหลัก

อนุประโยคสัมพัทธ์อาจขยายสรรพนามได้หรือด้วยตัวของมันเองทำหน้าที่เป็นสรรพนาม ในกรณีนี้จึงง่ายต่อการที่ค่านามหลักจะไม่ถูกกล่าวออกมากลายเป็นอนุประโยคสัมพัทธ์ไร้ค่านามหลัก (headless relative clauses) ในภาษาไทยปรากฏดังนี้ตัวอย่าง

- (25) ก. อนุประโยคสัมพัทธ์มีค่านามหลัก: สิ่งที่เธอเห็นนั้นอาจไม่ใช่สิ่งที่ฉันเป็นอยู่
ข. อนุประโยคสัมพัทธ์ไร้ค่านามหลัก: ที่เธอเห็นนั้นอาจไม่ใช่สิ่งที่ฉันเป็นอยู่

ในภาษาไทยไม่ใช่อนุประโยคสัมพัทธ์ทุกกลวิธีจะปรากฏโดยไร้ค่านามหลักได้ เฉพาะกลวิธีแบบการกลายเป็นนามเท่านั้นที่ปรากฏได้ดังแสดงใน (25) เนื่องจากไปพ้องกับรูปแปลงเป็นนาม ส่วนกลวิธีอื่นๆ ต้องปรากฏโดยมีค่านามหลักเสมอ ไม่เช่นนั้นจะถือว่าผิดไวยากรณ์ ดังตัวอย่าง

- (26) ก. เราควรรักษาวัฒนธรรมอันดีงามไว้
*เราควรรักษาอันดีงามไว้³
ข. เราควรเชื่อฟังบิดามารดาซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิด
*เราควรเชื่อฟังซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิด
ค. ผู้ประพฤติดีย่อมได้รับคำชมเชย
*ประพฤติดีย่อมได้รับคำชมเชย

3.4. อนุประโยคสัมพัทธ์ตำแหน่งพิเศษ

อนุประโยคสัมพัทธ์แบบฝังที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นปกติวางติดต่อกับค่านามหลักที่ถูกขยายและอยู่ภายใต้ทำนองเสียงลงประโยคเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามยังมีตำแหน่งที่แปรแตกต่างไปจากนี้คือ

³ เครื่องหมาย * หน้าข้อความ หมายถึง ข้อความผิดไวยากรณ์หรือไม่ใช้สำหรับเจ้าของภาษา

อนุประโยคสัมพัทธ์ตำแหน่งพิเศษ (extraposed relative clauses) ที่ไม่ได้วางติดต่อกำนามหลัก แต่กันไว้ไปอยู่ตอนสิ้นสุดประโยคหลัก เนื่องจากอนุประโยคสัมพัทธ์มีความยาวซึ่งอาจจะทำให้ประโยคสะดุดได้ กรณีนี้จะปรากฏเฉพาะกับอนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็นเท่านั้น เช่น

(27) ก. อนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็น:

เด็กคนนั้นไปแล้ว ที่เธออยากคุยด้วยแต่ก็ไม่ได้มีเวลาได้คุยกันจริงๆ เสียที

ข. อนุประโยคสัมพัทธ์ไม่จำเป็น:

? สมศักดิ์ไปแล้ว ซึ่งเธออยากคุยด้วยแต่ก็ไม่ได้มีเวลาได้คุยกันจริงๆ เสียที

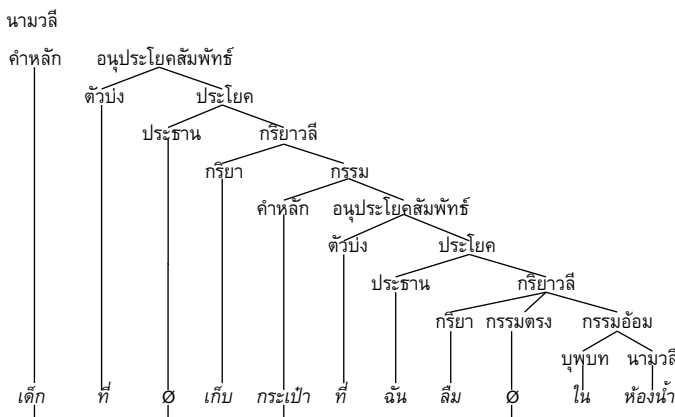
3.5. อนุประโยคสัมพัทธ์และความซับซ้อนทางวากยสัมพันธ์

อนุประโยคสัมพัทธ์จำเป็นจะฝังภายในขอบเขตของนามวลีซึ่งอยู่ภายในประโยคอีกต่อหนึ่ง การฝังของประโยคหนึ่งในอีกประโยคหนึ่งนั้นทำให้ประโยคหลักมีความซับซ้อน ความซับซ้อนจะมีเพิ่มมากขึ้นในปริบทที่ไม่ใช่เป็นการพูด โดยเป็นในลักษณะสองแบบ คือ การฝังซ้อนและการฝังต่อเนื่อง

1) การฝังซ้อน หมายถึงอนุประโยคสัมพัทธ์ที่ฝังอยู่ในนามวลี และยังมีอีกอนุประโยคสัมพัทธ์หนึ่งฝังในอนุประโยคสัมพัทธ์นั้น ดังตัวอย่าง

(28) เด็กที่เก็บกระเป๋ที่ฉนลิมในห้องน้ำ

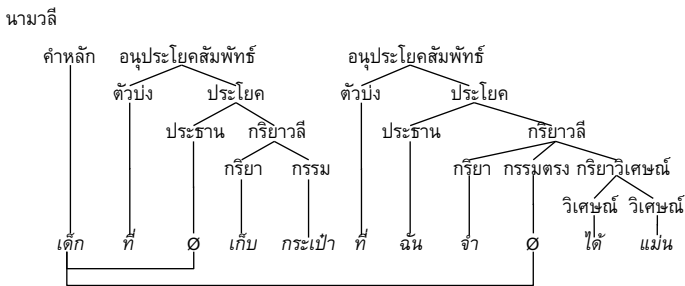
แผนภาพที่ 5 การฝังซ้อน

2) การฝังต่อเนื่องหมายถึงการมีอนุประโยคสัมพัทธ์ที่ฝังอยู่ในนามวลีมากกว่าหนึ่งฝังอยู่อย่างต่อเนื่องกัน ดังตัวอย่าง

(29) เด็กที่เก็บกระเป๋าค้นจำได้แม่น

แผนภาพที่ 6 การฝังต่อเนื่อง

4. สรุปและอภิปรายผล

อนุประโยคสัมพันธในภาษาไทยสามารถอธิบายได้ดีที่สุดและเป็นที่ยอมรับโดยนักภาษาศาสตร์ปริบทโลกในบทบาทของการแสดงหน้าที่เชิงวจนปฏิบัติศาสตร์หรือการใช้ภาษาสื่อสาร โดยเป็นสภาวะเกิดก่อนของประพจน์ ซึ่งเป็นที่รู้จักหรือคุ้นเคยต่อผู้ฟังมาก่อน ดังนั้นจึงสามารถเข้าไปกระตุ้นถึงความทรงจำส่วนใดส่วนหนึ่งของผู้ฟังได้ในขณะนั้น และในเชิงวากยสัมพันธ์สามารถจำแนกออกเป็นประเภทต่างๆ ได้ตามหลักเหตุและผลหรือที่มาในลักษณะของกลวิธีการสืบค้นการก่อกำเนิดในเชิงวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของหน่วยนามร่วมที่ขาดหายไปหลายลักษณะ ได้แก่ กลวิธีแบบไม่ฝัง กลวิธีแบบช่องว่าง กลวิธีแบบสรรพนามอ้างตาม กลวิธีแบบสรรพนามสัมพันธ กลวิธีแบบการแปลงเป็นนาม กลวิธีแบบคงการก และกลวิธีแบบผสมผสาน นอกจากนี้ในภาษาไทยยังปรากฏอนุประโยคสัมพันธไร้คำนามหลักเช่นเดียวกันกับในภาษาอื่นเช่นภาษาอังกฤษ อนุประโยคสัมพันธไม่จำเป็นต้องปรากฏตามติดคำนามหลักเสมอ และอนุประโยคสัมพันธในภาษาไทยสามารถปรากฏอย่างซับซ้อนได้หลายชั้น

การศึกษาอนุประโยคสัมพันธในภาษาไทยในลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้เห็นถึงความสำคัญของหน้าที่ในการสื่อสาร หรือในทางภาษาศาสตร์เรียกบทบาทเชิงวจนปฏิบัติศาสตร์ ว่าจะต้องพิจารณาเป็นสาระสำคัญในการศึกษาไวยากรณ์ เนื่องจากหน้าที่ในการสื่อสารเป็นตัวช่วยให้พิจารณาว่ารูปแบบไวยากรณ์ที่ไม่ชัดเจนนั้นๆ คืออะไรและควรจัดเป็นไวยากรณ์ประเภทใดยกตัวอย่างเช่นในบทความนี้ได้เสนอคำตอบซึ่งเป็นหนึ่งในหลายๆ คำตอบ ว่าอนุประโยคสัมพันธที่ ซึ่งมีรูปแบบที่ซับซ้อนกับหน่วยสร้างแปลงเป็นนามซึ่งถือเป็นหน่วยนามนั้น น่าจะจัดเป็นประโยคที่มีที่มาจากหน่วยสร้างแปลงเป็นนามเนื่องจากมีหน้าที่ในการสื่อสารเหมือนอนุประโยคสัมพันธที่เป็นแบบลักษณะที่ปรากฏในภาษาทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ Mobile. (17 ตุลาคม 2558). เกาหลีใต้เตรียมพร้อมพิธีรับตำแหน่ง ปธน.หญิง. สืบค้นจาก www.bangkokbiznews.com/mobile/view/news/491921.
- นววรรณ พันธุเมธา. (2527). *ไวยากรณ์ไทย*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- ปราณี กุลละวณิชย์. (2549). อนุประโยคขยายนาม: คุณานุประโยคและอนุประโยคเดิมเต็มนาม. ใน *อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (บรรณาธิการ). หน่วยสร้างที่มีข้อขัดแย้งในไวยากรณ์ไทย*, 7-65. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *ศัพท์ภาษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: บริษัทศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด.
- วิจินต์ ภาณุพงศ์. (2526). *โครงสร้างภาษาไทย: ระบบไวยากรณ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สรัญญา เศวตมาลย์. (2537). *ลักษณะโครงสร้างของประพันธ์ในภาษาไทย: ทฤษฎีศัพท์การกร*. (เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์).
- พันทิป. (25 กรกฎาคม 2558). *สุดท้ายนายก็ทิ้งเรา (กระทุ้งในเว็บล็อก)*. สืบค้นจาก <http://pantip.com/forum/bangrak>.
- พันทิป. (9 พฤษภาคม 2558). *โควต้าลิตเตอร์รี่ (กระทุ้งในเว็บล็อก)*. สืบค้นจาก <http://pantip.com/topic/33628032>.
- ห้องเรียนคุณครูนคราญ เจริญพงษ์. (17 ตุลาคม 2558). *ภาษาไทยไม่ยากอย่างที่คิด*. สืบค้นจาก <https://kunkrunongkran.wordpress.com/วิชา...ม-6/ประโยคในภาษาไทย/>.
- สำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6. (17 ตุลาคม 2558). *การฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือ*. สืบค้นจาก <http://scout.nma6.go.th/>.
- อัญชลี สิงห์น้อย. (2551). คำนาม คำปลุกกลุ่มนาม และคำลักษณนาม: หมวดหมู่ที่แตกต่างทับซ้อนและไล่หล่อม. *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์*, 26 (2).
- อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา. (2556). หน่วยสร้างกรรมจากในภาษาไทย: การวิเคราะห์แนวหน้าที่นิยมแบบลักษณภาษา. *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์*, 31 (2), 1-34.
- อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา. (อยู่ในระหว่างตีพิมพ์). *หน้าที่ในการสื่อสารและวากยสัมพันธ์ของประโยคแปรในภาษาไทย: กรณีหน่วยสร้างประโยคจะเน้นต่างและประโยคหัวเรื่องเด่น*. *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์*.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. (2480). *หลักภาษาไทย (อักษรวิธี วชิวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์)*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- Comrie, B. and Kuteva, T. (2005). Relativeization strategies. In Haspelmath, M. et al. (eds). *The World Atlas of Language Structures*. Oxford: Oxford University Press.

- Givón, T. (2001). *Syntax: Volume II*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Shibatani, M. (2014). Relative clauses and nominalizations. *Lectures on 20 November 2014*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Yaowapat, N. and Prasithrathsint, A. (2006). *Reduced Relative Clauses in Thai and Vietnamese*. Paper presented at The Sixteenth Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistics Society (SEALS XVI), Jakarta, Indonesia, September 20-21, 2006.
- Yaowapat, N. and Prasithrathsint, A. (2008). A Typology of relative clauses in Mainland Southeast Asian Languages. *Mon Khmer Studies* 38, 1-23.
- Wikipedia. (17 October 2015). Tale of Tales (2015 film). Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Tale_of_Tales_2015_film.